

נדריים עת. ור"ן - הכשרים להתיר נדר

לסיכום השיטות בר"ן (כאן: ולעיל ח: כג.).

בסוגייתנו נאמר ש"יחיד מומחה" מתיר נדר לבדו (נלמד מ"ראשי המטות").

כמו כן, **שלושה** אנשים מתירים נדר אף שהם **הדיוטות** (נלמד מגזרה-שווה "זה הדבר" משחטי חוץ). ובבכורות (לז-לו): אמר רב חייא בר עמרם שזה "במקום שאין חכם" (לכתחילה, מפני כבוד החכם; ר"ן לעיל כג.). ושם הובאה דעת **רבי יהודה** ששלושה מתירים בתנאי שאחד מהם "חכם", "אמר רב נחמן: כגון אנא". ואף לגבי ההדיוטות, ברור לגמ' שאינם "כל דהו" אלא "אמר רבינא: דמסברי ליה וסבר".

בפשטות, שלושת ה'הדיוטות' הם פחותים בדרגה אחת מן ה'יחיד המומחה'. ונחלקו ראשונים מיהו "יחיד מומחה" המתיר לבדו: לדעת **רמב"ן** סמוך דווקא, ולדעת **רמב"ם** (ורשב"ם בב"ב) "חכם מובהק ובקי בהלכות נדרים אע"פ שאינו סמוך" (כלשון ר"ן ח:). דעת ר"ן עצמו - לעיל (ח:): נראה שהכריע כרמב"ם. וכאן דחה דברי האומר שבזה"ז אין "יחיד מומחה" (אף שא"צ סמוך); אלא "כל שהוא רב מובהק בדורו מתיר יחידי".

נחלק את האנשים לארבע דרגות, בסדר יורד, ונציין את שייכותם בהתרת נדרים:

1. **סמוך** (או שקיבל רשות לכך מהנשיא, ר"ן לאור הירושלמי) - "יחיד מומחה" לפי רמב"ן (בין לרבנן בין לר' יהודה).
2. **גמיר וסביר** "רב מובהק" - לפי רמב"ם ורשב"ם "יחיד מומחה". "חכם" לרבי יהודה (המתיר עם שני הדיוטות), לפי רמב"ן.
3. **דמסברי ליה וסבר** - שלושה הדיוטות לפי רמב"ם, ואף לפי רמב"ן (סמיכות הנדרים למועדי ה' מלמדת להורידם דרגה נוספת, שא"צ ראשי המטות' דגמרי וסברי; ר"ן).
4. **"כל דהו"** ובלשון ר"ן "סבי דבהתא" (מקור הביטוי בסנהדרין קב:) - אין כשרים בשום אופן (ר"ן; מוכח מהגמ' בבכורות).

הראיות -

לרמב"ן: פשט הסוגיה כאן שהמומחה המתיר נדרים הוא כְּמוֹמְחָה של 'מועדי ה', סמוך כמשה ואהרן. בסוגיה בבכורות, צריך שיהיה היחיד-המומחה בדרגה אחת מֵעַל ה"חכם" שלרבי יהודה מתיר עם שני הדיוטות, שאל"כ יתיר ה"חכם" לבדו.

לרמב"ם: לעיל (עז). רב התיר נדר, ואינו סמוך (אך בירושלמי משמע שנטל רשות מן הנשיא). עוד בירושלמי: רב הונא התיר נדרים (ואין לדחות כדלעיל, ממהלך הגמ' שם). "ראשי המטות" אינם סמוכים, דבכל דוכתא דבעי מומחין כתיב "אלהים" והכא לא.

[י"ז בטבת התשפ"ג]